

CRNA GORA

SAVJET ZA GRAĐANSKU KONTROLU RADA POLICIJE

Broj: 26/-18

Podgorica, 4. maj 2018. godine

Savjet za građansku kontrolu rada policije, u daljem tekstu Savjet, u sastavu **mr.sc. Aleksandar Saša Zeković, doc.dr Branislav Radulović, prof. dr Dražen Cerović, mr. sc. dr Vladimir Dobričanin i advokat Zoran Čelebić** postupajući po inicijativi građanina **M.M.** iz Podgorice razmotrio je određena pitanja u vezi sa bezbjednošću u saobraćaju i usvojio nakon pribavljenih informacija i izjašnjenja, provedenog postupka i obavljene rasprave, sljedeći

ZAKLJUČAK

1. Građanin M.M. uputio je inicijativu Savjetu da preispita iz kojeg razloga nadležni organi postupaju nesavjesno postavljajući neprimjereno veliki broj usporivača saobraćaja tj. ležećih policajaca u Glavnom gradu Podgorici, jer kako je naveo isti ne služe svrsi samo nanose štetu građanima i zapošljenima kojima vožnja u glavnom gradu spada u opis posla. Istakao je da "ležeći policajci" negativno utiču na zdravlje građana jer razdražuju vozače, štete kičmi, povećavaju troškove održavanja vozila i potrošnju goriva u ekološkoj državi. Uputio je Savjet za zatraži podatke o saobraćajnim nesrećama i nezgodama u Podgorici za 2017. i neku godinu prije odakle se može zaključiti da ovi usporivači saobraćaja ništa ne pomažu. Uputio je Savjet i na ovaj link, uz konstataciju da je nakon informacije iz istog u gradu postavljeno bar još 10 novih ležećih policajaca, <http://www.vijesti.me/vijesti/rakocevic-policija-zeli-sto-vise-lezecih-policajaca-942498>
2. Savjet se obratio Sekretarijatu Glavnog grada Podgorica za komunalne poslove i saobraćaj i Sektoru policije opšte nadležnosti i Odsjeku za bezbjednost drumskog saobraćaja Uprave policije interesujući se, između ostalog, za ova pitanja (1) koje se sve mogućnosti razmatraju u pogledu povećanja bezbjednosti u saobraćaju a kroz smanjivanje brzine kretanja motornih vozila u stambenim zonama i u blizini škola i dječijih vrtića i povećanja preglednosti i vidljivosti pješaka; (2) da li postavljanje montažnih izbočina na kolovozu (tzv. "ležećih policajaca") prati odgovarajuća analiza opravdanosti i projekat i može li se konstatoivati da su isti postavljeni u skladu sa pravilima struke; (3) da li se vodi evidencija o postavljanju i održavanju tzv. ležećih policajaca i koji je njihov ukupan broj; (4) koje su visine montažne izbočine i da li je to u skladu sa evropskom praksom; (5) da li se, u praksi, registruju i koji propusti i

nedostaci u korišćenju ove mjere posebno u pogledu pojave zdravstvenih problema korisnika motornih vozila i oštećenja motornih vozila; (6) da li su na svim lokacijama montažne izbočine odgovarajuće i primjerene visine; (7) da li je prelaz motornih vozila preko montažnih izbočina siguran i udoban čak i pri brzini od 5 ili 10 km/h; (8) da li je razmatrana mogućnost da se montažne izbočine postavljaju na kolovozu čitavom njegovom širinom jer se u praksi dešava da oni nemaju posebnog uticaja na ponašanje motociklista u saobraćaju; (9) da li je poznato da li su tzv. "ležeći policajci" postavljeni u blizini zdravstvenih ustanova, posebno Urgentnog centra i Zavoda za hitnu medicinsku pomoć; (10) da li se može konstatovati da su propisno postavljeni saobraćajni znaci koji blagovremeno ukazuju tj. upozoravaju vozače motornih vozila da nailaze na izbočinu (platformu) na putu i da li su sprovedene odgovarajuće provjere s tim u vezi i (11) da li su razmatrane i koje određene alternative za smanjenje brzine kretanja vozila.

3. Glavni grad Podgorica - Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj u odgovoru dostavljenom Savjetu je informisao o rješenjima iz Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima („Sl.list CG“, br. 033/12, 058/14 i 014/17) koji, između ostalog, propisuju mogućnosti u pogledu povećanja bezbjednosti saobraćaja smanjivanjem brzine kretanja, i to:

- član 159 utvrđuje pješačku zonu u kojoj je isključivo dozvoljeno kretanje pješaka, koja mora biti obilježena saobraćajnom signalizacijom u skladu sa zakonom, i u kojoj, u određenom vremenskom periodu, organ lokalne uprave nadležan za poslove saobraćaja može dozvoliti kretanje određenih vozila brzinom kretanja pješaka, na način da ih ne ugrožavaju;
- član 160 propisuje da je u zoni usporenog saobraćaja vozač dužan da se kreće na način da ne ometa kretanje pješaka i biciklista, brzinom kretanja pješaka a najbrže 10 km/h, da ista mora biti obilježena saobraćajnom signalizacijom, u skladu sa zakonom;
- član 160a Zakona utvrđuje „Zonu 30“ koja predstavlja dio puta, ulice ili naselja u kojoj je brzina kretanja vozila ograničena do 30 km/h, i da ista mora biti obilježena saobraćajnom signalizacijom, u skladu sa zakonom;
- član 161 utvrđuje „Zonu škole“ koja predstavlja dio puta ili ulice koji se nalazi u neposrednoj blizini škole i obilježena je odgovarajućom saobraćajnom signalizacijom, u skladu sa zakonom. Brzina kretanja vozila u „Zoni škole“ u naselju ograničena je do 30 km/h, a van naselja do 50 km/h, u vremenu od 6,30 do 23,30 časova, ako saobraćajnim znakom vrijeme zabrane nije drugačije određeno, a u istoj će nadležni organ lokalne uprave za poslove saobraćaja upravljajući putu naložiti primjenu posebnih tehničkih sredstava za zaštitu bezbjednosti djece. Posebna tehnička sredstva za zaštitu bezbjednosti djece su sredstva, oprema, uređaji i oznake koji služe da omoguće bezbjedno učešće djece u saobraćaju, a bliže uslove za utvrđivanje „Zone škole“ propisuje organ državne uprave nadležan za poslove saobraćaja, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove obrazovanja, a vrste, izgled, tehničke karakteristike i način postavljanja tehničkih sredstava za zaštitu bezbjednosti djece bliže propisuje organ državne uprave nadležan za poslove saobraćaja;
- član 163 ovog Zakona utvrđuje da se tehničkim sredstvima za usporavanje saobraćaja učesnicima fizički ograničava brzina kretanja vozila, tj. da se

dodatno upozoravaju da brzina kojom se kreću nije bezbjedna, i da to mogu biti: fizičke prepreke, vibracione i šušteće trake. Ovaj član Zakona propisuje i da tehnička sredstva za usporavanje saobraćaja moraju biti obilježena saobraćajnom signalizacijom, u skladu sa zakonom, i da je fizičke prepreke dozvoljeno postavljati samo na lokalnim putevima u naselju i ulicama a izuzetno na državnim putevima u zonama škola, vrtića i drugih objekata pored kojih je, radi bezbjednosti svih učesnikau saobraćaju, dodatno ograničena dozvoljena brzina u naselju. Vrste, izgled, tehničke karakteristike i način postavljanja tehničkih sredstava za usporavanje saobraćaja na putu bliže propisuje organ državne uprave nadležan za poslove saobraćaja, naodi se u odgovoru dostavljenom Savjetu.

4. Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj dalje je informisao da je, na osnovu člana 163 stav 5 Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima („Sl.list CG", br. 33/12 i 58/14), Ministarstvo saobraćaja i pomorstva donijelo Pravilnik o tehničkim karakteristikama i načinu postavljanja tehničkih sredstava za usporavanje saobraćaja na putu, i da član 3 utvrđuje da to mogu biti: 1) fizičke prepreke (vještačke izbočine; plato; suženje kolovoza; horizontalno skretanje kolovoza); 2) šušteća traka i optička bijela traka, i 3) vibraciona traka.
5. Savjet je, u kontekstu iznijetog pitanja, informisan da izlaskom na lice mjesta stručne službe ovog Sekretarijata utvrđuju opravdanost postavljanja vještačkih izbočina tzv. „ležećih policajaca“, te da se ukoliko se ista utvrdi izrađuje projekat, saglasno zakonskim propisima i pravilima struke, kao i da Glavni grad posjeduje evidenciju o izdatim nalogima za postavljanje „ležećih policajaca“ ali da se posebna evidencija o njihovom broju ne vodi. Obzirom na duži vremenski period u kojem su isti postavljeni, i prije 2000. godine, ne postoje ni podaci o njihovom broju i dužini. Dalje je navedeno da visina vještačkih izbočina iznosi 3 cm za brzine do 50 km/h, 5 cm za brzine do 40 km/h a 7 cm za brzine do 30 km/h i da su usklađene su sa evropskom praksom.
6. Sekretarijat nije nadležan za pitanje da li se u praksi registruju i koji su propusti i nedostaci u korišćenju ove mjere posebno u pogledu pojave zdravstvenih problema korisnika motornih vozila i njihovog oštećenja.
7. Navedeno je i da su odgovarajuće vještačke izbočine postavljene zavisno od konkretne lokacije, u skladu sa odgovarajućim visinama, da se na pojedinim lokacijama vještačke izbočine postavljaju na čitavoj širini kolovoza te da su vještačke izbočine, između ostalog, postavljene i u blizini Urgentnog centra i Zavoda za hitnu medicinsku pomoć. Na području Glavnog grada - Podgorice saobraćajni znaci koji blagovremeno upozoravaju vozače motornih vozila da nailaze na izbočine na putu propisno su postavljeni a provjere postavljene vertikalne signalizacije se vrše periodično uz eventualno obnavljanje ili njihovu zamjenu.
8. U odgovoru upućenom Savjetu povodom predmetnog pitanja stoji da u Sekretarijatu nije posebno razmatrana upotreba šuštećih, optičkih bijelih i vibracionih traka koje posredno djeluju na smanjenje brzine kretanja motornih vozila, te da će se upotreba istih razmatrati zavisno od konkretnih uslova i lokacije objekta.
9. Predmetni odgovor Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj Savjet za građansku kontrolu rada policije proslijedio je podnosiocu građanu M.M. na upoznavanje sa sadržinom i izjašnjenje a isti je zbog interesa javnosti objavio i na svom sajtu.

10. Uprava policije – Sektor policije opšte nadležnosti, u kontekstu upotrebe usporivača brzine tzv. "ležećih policajaca" na području Crne Gore, informisala je da Uprava policije u cilju povećanja stepena bezbjednosti svih učesnika saobraćaja preduzima niz kako preventivnih tako i represivnih mjera i radnji, od samog prisustva saobraćajnih patrola na lokacijama koje su na osnovu analiza prepoznate kao kritične, svakodnevnu kontrolu vozila i vozača do kontrole brzine njihovog kretanja. U cilju zaštite prvenstveno djece, kao najmlađih učesnika u saobraćaju, Uprava policije nastoji da u svim opštinama gdje je to potrebno, obezbjedi saobraćajne patrole u blizini škola i dječjih vrtića, u vremenu kada djeca idu u školu i iz nje i na taj način, prije svega preventivno, a po potrebi i represivno djeluje na vozače, a sve u cilju smanjenja brzine kretanja vozila u blizini navednih ustanova.
11. Uprava policije je podsjetila da je pitanje postavljanja usporivača brzine, odnosno analize njihove opravdanosti i izrade odgovarajuće projektne dokumentacije u nadležnosti organa lokalne samouprave, te da Uprava policije ne raspolaže podacima vezano za analize da li se usporivači postavljaju u skladu sa pravilima struke, da li se u opštinama vode evidencije o njihovom postavljanju i ukupnom broju. Dalje je navedeno da su u prethodnom periodu pojedini centri i odjeljenja bezbjednosti (CB/OB) upućivali zahtjeve za postavljanje usporivača brzine na određenim lokacijama nadležnim oštinskim organima, od kojih veći broj na zahtjev građana, mjesnih zajednica, obrazovnih ustanova, NVO sektora itd.
12. Savjetu je saopšteno da je CB Podgorica u posljednjih pet godina Sekretarijatu za komunalne poslove i saobraćaj Glavnog grada uputio 29 zahtjeva za postavljanje usporivača saobraćaja, baziran na potrebi uslijed prisustva djece pješaka, nedostatku trotoara za pješake, blizini škole, povećanom broju saobraćajnih nezgoda i saobraćajnih prekršaja na određenim lokacijama te primljenim zahtjevima građana iz raznih djelova grada. Ovaj CB, kako se dalje navodi u odgovoru, nadležnom opštinskom organu je uputio i inicijative u cilju postavljanja video nadzora na važnijim saobraćajnicama a postavljeni usporivači su označeni odgovarajućom saobraćajnom signalizacijom.
13. OB Kolašin je u posljednjih pet godina uputilo nadležnom organu lokalne samouprave jedan zahtjev za postavljanje usporivača brzine u ulici Junaka Mojkovačke bitke i 13. jula, iz razloga što se u slučaju druge od navednih ulica nalaze obrazovne ustanove – dječiji vrtić „Sestre Radović“, Osnovna škola „Risto Manojlović“ i Srednja mješovita škola „Braća Selić“, kao i muzička škola, pa je samim tim i povećana kako frekvencija tako i učešće pješaka u saobraćaju. Usporivači saobraćaja u ul. Junaka Mojkovačke bitke i ul. Dunje Đokić se postavljaju tokom ljetnjeg perioda dok se u zimskom uklanjanju zbog lakšeg održavanja ulica i nijesu obilježeni propisanom saobraćajnom signalizacijom.
14. Službenici CB Nikšić imali su radni sastanak sa predstavnicima Sekretarijata za komunalne poslove saobraćaj i vode opštine Nikšić, kojem je dostavljen primjerak inicijative NVO „Zagrad Montenegro – Nikšić“ za postavljanje usporivača brzine u blizini Osnovne škole „Dušan Bojović“, područno odjeljenje Zagrad, što je i realizovano, a postavljeni usporivači saobraćaja, koji se nalaze u užem gradskom jezgru i prigradskim naseljima, obilježeni su propisanom saobraćajnom signalizacijom.

15. CB Bijelo Polje je u posljednjih pet godina Sekretarijatu za stambeno komunalne poslove i saobraćaj u ovom gradu podnijelo osam zahtjeva za postavljanje usporivača brzine u blizini škola, od kojih šest na osnovu predloga savjeta mjesnih zajednica, na sastancima koje je organizovao CB, a postavljeni usporivači nijesu obilježeni propisanom saobraćajnom signalizacijom.
16. Uprava policije je saopštila da je OB Plav, ovim povodom, nadležnom opštinskom organu uputilo pet zahtjeva ove vrste i to za ulicu Racina iz razloga što se u neposrednoj blizini nalaze osnovna i srednja škola kao i dječiji vrtić, da su u ovoj ulici postavljena dva usporivača saobraćaja ali da nijesu obilježeni propisanom saobraćajnom signalizacijom te da je ovim povodom lokalnoj samoupravi upućivana inicijativa pet puta za rješavanje iznjetog problema.
17. CB Pljevlja je podnio četiri zahtjeva za postavljanje usporivača saobraćaja, nakon realizacije sastanka sa predstavnicima gradskih mjesnih zajednica krajem 2017. godine, gdje su iznjeti problemi koji tretiraju postavljanje usporivača brzine u pojedinim ulicama, koji nijesu realizovani a postavljeni usporivači su obilježeni propisanom saobraćajnom signalizacijom.
18. OB Kotor je u januaru 2017. godine, nakon peticije građana iz naselja Škaljari i Trojica prosljedilo zahtjev za postavljanje usporivača brzine u mjestu Škaljari, nadležnoj Direkciji za saobraćaj, koji je realizovan.
19. OB Tivat je u 2014. godini uputilo dva zahtjeva ove vrste, i to na dijelu lokalnog puta u naselju Gradiošnica (dva usporivača), kod osnovne škole, kao i na dijelu lokalnog puta u naselju Vrijes II, đe su bila postavljena tri usporivača, ali su na inicijativu građana, a nakon mišljenja stručnih službi, uklonjeni tokom 2017. godine. Postavljeni usporivači brzine su obilježeni propisanom signalizacijom.
20. CB Bar, u posljednjih pet godina, podnio sedam zahtjeva nadležnom lokalnom organu, kako na svoju inicijativu tako i uvažavajući sugestije i molbe građana, sa posebnim osvrtom na dijelove puta u blizini škola, te da su svi postavljeni usporivači brzine obilježeni odgovarajućom saobraćajnom signalizacijom.
21. OB Ulcinj navodi da je u 2014. godini, na zahtjev građana, lokalnom organu uputilo zahtjev za postavljanje usporivača saobraćaja u naselje Donji Štoj, na lokalnom putu.
22. Uprava policije – Sektor policije opšte nadležnosti navela je da u cilju poštovanja ograničenja brzine kretanja pored svakodnevnih aktivnosti koje realizuju kroz prisustvo saobraćajnih patrola, radi na Projektu uvođenja stacionarnih sistema za mjerenje brzine kretanja vozila u pokretu koji će biti postavljeni na 73 lokacije koje su prepoznate kao kritične, odnosno na kojima se dešava veći broj saobraćajnih nezgoda.
23. Savjet je Upravi policije ukazao na potrebu da se upotpuni odgovor pa je pomoćnik direktora dostavio dopunu, u kojoj je, između ostalog, navedeno da kako Uprava policije nije nadležna za postavljanje usporivača brzine samim tim ne raspolaže podatkom da li postavljanje istih prati odgovarajući projekat i analiza opravdanosti, tako da ne može dati ocjenu da li su isti postavljeni u skladu sa pravilima struke. Naime, regulaciju saobraćaja na svojim područjima vrše opštine donošenjem odgovarajućih propisa, kojim uređuju postavljanje saobraćajne signalizacije (horizontalne, vertikalne), režim saobraćaja (jednosmjerni, dvosmjerni), ograničenje kretanja određenih kategorija vozila na pojedinim dionicama puta i sl, pa samim tim i postavljanje usporivača brzine, odnosno analizu njihove opravdanosti i izradu

odgovarajuće projektne dokumentacije vrše nadležni opštinski organi. Takođe, kako pitanje postavljanja usporivača brzine, takođe, nije u nadležnosti Uprave policije ovoj organizacionoj jedinici MUP-a nije poznato koje su visine i da li su postavljeni usporivači u skladu sa evropskom praksom, pogotovo uzevši u obzir da nije poznato da li u ovoj oblasti postoji evropska praksa. U odgovoru je navedeno i da im nije poznato ni da li se u opštinama vodi evidencija o njihovom postavljanju i održavanju i koliki ih je ukupan broj na području Crne Gore.

24. Uprava policije nema saznanja da je od strane bilo kog državnog organa ili druge institucije vršena stručna ekspertiza u pogledu uticaja usporivača brzine na zdravstveno stanje korisnika motornih vozila, mogućih oštećenja na vozilu, kao i sigurnosti i udobnosti prelaska preko istih pri brzinama od 5 ili 10 km/h.
25. Uprava policije je navela da joj je poznata činjenica da su usporivači brzine postavljeni u blizini pojedinih zdravstvenih ustanova.
26. Savjet je javno objavio odgovore Sekretarijata Glavnog grada Podgorica za komunalne poslove i saobraćaj i Uprave policije Crne Gore kako bi i na taj način podstakao javnu diskusiju o bezbjednosti saobraćaja, interesovanje građana, stručne javnosti i donosioca odluka ali i razgovor o mogućim alternativama za smanjenje brzine kretanja vozila.
27. Imajući u vidu ukupnu saobraćajnu kulturu u Crnoj Gori Savjet podržava i pozdravlja sve aktivnosti Uprave policije u vezi sa zahtjevima prema organima lokalnih samouprava za postavljanje usporivača saobraćaja ocjenjujući da oni doprinose bezbjednosti građana.
28. Savjet poziva nadležne organe lokalnih samouprava da kroz konsultovanje struke i zdravstvenih ustanova provjere osnovanost i cjelishodnost postavljanja tehničkog sredstva za usporavanje brzine u neposrednoj brzini objekta hitne medicinske pomoći.
29. Savjet poziva nadležne organe lokalnih samouprava da osiguraju, bez daljeg odlaganja, postavljanje odgovarajuće signalizacije koja blagovremeno upozorava vozače da nailaze na izbočinu (platformu) na putu. Savjet poziva lokalne samouprave da razmotre i druge alternative u vezi sa usporavanjem brzine, posebno češće postavljanje uređaja za snimanje podataka o brzini vožnje.

**SAVJET ZA
GRAĐANSKU KONTROLU RADA POLICIJE**